

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 162/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Štefekom, Škultétyho 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24 CoP 190/2019 zo 17. decembra 2019 a maloletého [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného zákonným zástupcom [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 9 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24 CoP 190/2019 zo 17. decembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a maloletého [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 24 CoP 190/2019 zo 17. decembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“, spolu aj „sťažovatelia“), zastúpeného zákonným zástupcom sťažovateľom v 1. rade, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 9 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým uznesením krajského súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v 2. rade a jeho sestra [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“, spolu aj ako „maloleté deti“), boli rozsudkom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15 P 227/2014 zo 17. júna 2016 v spojení s doplnčacím rozsudkom z toho istého dňa a v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 CoP 29/2016 z 23. júla 2017 zverení do osobnej starostlivosti matky a sťažovateľ v 1. rade (otec maloletých detí) bol zaviazaný prispievať mesačne na výživu detí. Uznesením okresného súdu sp. zn. 14 P 136/2018 z 25. júna 2018 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 15 P 136/2018 z 31. augusta 2018 a následne uznesením krajského súdu sp. zn. 24 CoP 41/2018 z 25. októbra 2018 v spojení s opravným uznesením krajského súdu sp. zn. 24 CoP 41/2018 z 29. januára 2019 bol upravený styk sťažovateľa v 1. rade s oboma maloletými deťmi.

3. Sťažovateľ v 1. rade podal 9. novembra 2019 na okresnom súde návrh na vydanie neodkladného opatrenia týkajúci sa zmeny vo výkone osobnej starostlivosti o maloletú a sťažovateľa v 2. rade, a to tak, že navrhol zverenie sťažovateľa v 2. rade do jeho osobnej starostlivosti a ponechanie maloletej v osobnej starostlivosti jej matky.

4. Okresný súd uznesením sp. zn. 15 P 256/2019 z 12. novembra 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) návrh na vydanie neodkladného opatrenia zamietol.

5. Sťažovateľ v 1. rade podal proti uzneseniu okresného súdu 14. novembra 2019 odvolanie, ktoré doplnil podaniami z 27. novembra 2019, 29. novembra 2019 a 15. decembra 2019. V doplnení odvolania z 29. novembra 2019 sťažovateľ v 1. rade doplnil návrh na vydanie neodkladného opatrenia o alternatívny petit, ktorým by boli maloletá a sťažovateľ v 2. rade zverení do jeho osobnej starostlivosti.

6. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu.

7. Sťažovatelia namietajú, že k porušeniu v ústavnej sťažnosti označených práv sťažovateľa v 2. rade došlo tým, že krajský súd ho nevypočul v konaní o podanom odvolaní, keď krajský súd nezohľadnil jeho názor, a to napriek tomu, že má osem rokov a je dostatočne rozumovo a emocionálne vyspelý a je schopný formulovať svoje vlastné názory, a to napriek tomu, že mu bol známy z odborných šetrení, konkrétne z vyšetrenia detskou psychologičkou [REDAKOVANÉ] 20. septembra 2019, zo znaleckého posudku č. 22 z 12. novembra 2019 vypracovaného súdnou znalkyňou [REDAKOVANÉ] a zo záznamu kolízneho opatrovníka vykonaného 15. novembra 2019 v rodinnom prostredí maloletých detí. V tomto kontexte sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uvádzajú: *„Postup KS PO, ako aj postup OS PP, tým že rozhodli uvedenými uzneseniami bez toho, aby zisťovali najlepší záujem mal. [REDAKOVANÉ] jeho výsluchom, resp. aby sa zistenému názoru v 3 listinných dôkazoch venovala primeraná pozornosť, ako vedľajšieho účastníka, je v rozpore so základnými právami dieťaťa zakotvenými v Dohovore o právach detí a v Ústave SR, čo konštatoval aj Ústavný súd ČR v náleze IV.ÚS 1002/19 z 9.10.2019...*

... Súd teda vôbec nezohľadnil vôľu, resp. pranie a očakávanie dieťaťa, ktoré je dostatočne rozumovo vyspelé a vie formulovať svoj názor, pričom všetky skutočnosti ohľadom názoru dieťaťa boli súdu preukázané listinnými dôkazmi...

... Vo všetkých šetreniach sa odborníci na zdravý vývoj mal. detí zhodli a odporúčajú, aby bol maloletý zverený do starostlivosti otca v rozsahu cca. 27 dní za mesiac a do starostlivosti matky cca. 3 dni za mesiac, resp. aby súd nariadil striedavú osobnú starostlivosť - teda súdne rozhodnutie je v rozpore s odborným posudkom.“

8. Sťažovateľ v 1. rade v tejto časti ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že pri zohľadňovaní názoru sťažovateľa v 2. rade oproti doterajším konaniam pred všeobecnými súdmi, ktoré sa týkali rozhodovania o úprave práv a povinností k maloletým deťom, je najpodstatnejším rozdielom existencia znaleckého posudku vypracovaného [REDAKOVANÉ] z 12. novembra 2019. Zároveň poukazuje na skutočnosť, že „korigovanie“ názoru sťažovateľa v 2. rade v bode 14 napadnutého uznesenia považuje za „nezohľadnenie“ názoru dieťaťa.

9. Sťažovateľ v 1. rade zastáva názor, že nevyhovením jeho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia došlo k zásahu do jeho základného práva (ako otca) a do základného práva sťažovateľa v 2. rade (ako dieťaťa) na rodičovskú výchovu, a tiež poukazuje na to, že napadnuté uznesenie nesleduje najlepší záujem dieťaťa.

10. Sťažovateľ v 1. rade názorne (vypracovanými tabuľkami, pozn.) poukazuje na skutočnosť, že konštatovanie krajského súdu o jeho „nevylúčení“ zo života jeho maloletých detí je „nepravdivé“ pri súčasne upravenom rozsahu jeho osobnej starostlivosti, v dôsledku čoho je podľa jeho názoru porušené jeho základné právo na rodinný život.

11. Sťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva podľa čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy v kontexte skutočnosti, že všeobecné súdy „diskriminujú výchovné prostredie otca detí“. V tejto súvislosti uvádza: «*Odvolací súd v bode č.18 uvádza: „Odvolací súd zároveň rešpektuje rodičovské práva a povinnosti otca a nie je v jeho záujme vylučovať otca z výkonu osobnej starostlivosti o mal. deti.“ Inak povedané, súd ten istý*

rozsah starostlivosti o dieťa, tzn. "starostlivosť o dieťa cca. 3 dni za mesiac" vyhodnotil a posúdil: - u matky (žena) tak, že navrhovaná zmena BY BOLA vylúčením matky zo starostlivosti o dieťa, - u otca/sťažovateľa (muž) tak, že súčasné status quo NIE JE vylúčením otca zo starostlivosti o dieťa. Tento názor súdu svedčí o zjavnej diskriminácii otca detí (muža) zo strany súdu, čím bolo porušené ústavné právo sťažovateľa na rovnosť zaručené v čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR, pretože súd zvýhodňoval matku (ženu) pred otcom (mužom). Otec bol napadnutým rozhodnutím z dôvodu opačného pohlavia znevýhodňovaný.

Diskriminačným konaním súdu došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože súd nekonal nestranne a nezávisle.»

12. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uvádzajú, že krajský súd sa v napadnutom uznesení vôbec nevyjadril k zásadnému a relevantnému dôkazu – znaleckému posudku č. 22, ktorý vypracovala znalkyňa [REDAKOVANÉ], a ktorý krajský súd uvádza len v bode 8 napadnutého uznesenia v časti „Obsah odvolania otca“. Sťažovatelia namietajú, že v časti napadnutého uznesenia „Hodnotenie odvolacieho súdu“ sa krajský súd o tomto „podstatnom a zásadnom dôkaze vôbec nezmieňuje a vôbec tento zásadný dôkaz nehodnotí“. Podľa názoru sťažovateľov došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nezohľadnením argumentácie o potrebe analogickej aplikácie rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 2 P 38/2013 na vec sťažovateľov a taktiež nezohľadnením, resp. arbitrárnym posúdením dôkazov o protiprávnom konaní matky detí, ktorý realizovala od 30. septembra 2019 do 4. januára 2020.

13. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na ochranu pred diskrimináciou, základné právo starať sa o svoje deti a na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 12 ods. 1, ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č.k. 24CoP/190/2019-85 zo dňa 17.12.2019 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa mal. [REDAKOVANÉ] na rodičovskú výchovu a spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na zohľadnenie záujmu dieťaťa, právo aby dieťa nebolo oddelené od svojich rodičov a právo byť vypočuté v súdnom konaní, ktoré sa ho dotýka podľa čl. 3 ods. 1, čl. 9 ods. 1, ods. 2 a čl. 12 ods. 1, ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Prešove č.k. 24CoP/190/2019-85 zo dňa 17.12.2019 porušené bolo.

3. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č.k. 24CoP/190/2019-85 zo dňa 17.12.2019 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu Prešove vracia na ďalšie konanie.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 1,00 € (slovom: jedno euro).

5. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania...“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom

je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

20. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

21. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

22. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

24. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

25. Podľa čl. 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, okrem prípadov, keď príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom jednaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v najlepšom záujme dieťaťa. Takéto určenie môže byť nevyhnutné v konkrétnom prípade, napr. ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak žijú rodičia oddelene a je potrebné rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.

26. Podľa čl. 9 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa v každom procese podľa odstavca 1 sa poskytuje všetkým zainteresovaným stranám možnosť zúčastniť sa jednania a uviesť svoje stanoviská.

27. Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia zabezpečiť dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom detí musí venovať primeraná pozornosť zodpovedajúca ich veku a úrovni.

28. Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za týmto účelom sa dieťaťu musí predovšetkým poskytnúť možnosť, aby bolo vypočuté v každom súdnom alebo administratívnom pojednávaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo alebo prostredníctvom zástupcu alebo jeho príslušného orgánu, a spôsobom, ktorý je v súlade s pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

29. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľov spočíva v námietke, že krajský súd ako súd odvolací nevypočul sťažovateľa v 2. rade, nerešpektoval jeho názor, keď nezohľadnil jeho vôľu byť zverený do osobnej starostlivosti otca. Sťažovatelia namietajú, že krajský súd sa v napadnutom uznesení vôbec nevyjadril k zásadnému a relevantnému dôkazu – znaleckému posudku č. 22, ktorý vypracovala znalkyňa [REDACTED]. Podľa názoru sťažovateľov došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj nezohľadnením argumentácie o potrebe analogickej aplikácie rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 2 P 38/2013 na vec sťažovateľov a taktiež nezohľadnením, resp. arbitrárnym posúdením dôkazov. Sťažovateľ v 1. rade namieta aj jeho diskrimináciu ako muža – otca maloletých detí. V dôsledku uvedeného došlo podľa názoru sťažovateľov k porušeniu ich v ústavnej sťažnosti označených práv.

30. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

31. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

32. Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôrazňuje, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu. Je úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09).

33. Z hľadiska sťažovateľmi uplatnenej argumentácie ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

34. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané

príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

35. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú, že krajský súd ako odvolací súd v konaní nevypočul maloletého sťažovateľa v 2. rade. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 38 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“), podľa ktorého názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb. Z uvedeného je zrejmé, že názor maloletého dieťaťa všeobecný súd zisťuje nie len jeho výsluchom ale aj iným vhodným spôsobom. V tomto prípade, vôľa sťažovateľa v 2. rade bola krajskému súdu známa práve z listinných dôkazov, na ktoré poukazujú aj samotní sťažovatelia. Vzhľadom na uvedené nevykonaním výsluchu sťažovateľa v 2. rade, s poukazom na to, že jeho názor bol krajskému súdu známy, nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľmi označených práv.

36. K námietke sťažovateľov o nezohľadnení názoru sťažovateľa v 2. rade, ktorý prejavil svoju vôľu byť zverený do osobnej starostlivosti svojho otca sťažovateľa v 1. rade, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že uvedený návrh na zverenie sťažovateľa v 2. rade do osobnej starostlivosti sťažovateľa bol aj predmetom konania, vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 P 203/2019, a to na základe obdobného návrhu sťažovateľa v 1. rade na vydanie neodkladného opatrenia a následne na základe podaného odvolania sťažovateľom v 1. rade predmetom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 21 CoP 165/2019. Krajský súd v napadnutom uznesení poukazuje práve na uznesenie krajského súdu sp. zn. 21 CoP 165/2019 zo 17. októbra 2019, keď v bode 13 cituje jeho relevantnú časť v nasledujúcom znení: „... odvolací súd sa zaoberal konfliktom názoru maloletého ostať bývať s otcom v Bratislave, ktorý posudzoval v kontexte ostatných kritérií najlepšieho záujmu mal. dieťaťa. Odvolací súd rešpektuje názor maloletého dieťaťa, prihliada však na jeho rozumovú vyspelosť a dôvody, ktoré ho k formovaniu prejaveneho názoru viedli. Áno, otec sa mal. [REDAKOVANÉ] venuje voľno-časovým aktivitám, čo v očiach maloletého môže vykresľovať výchovné prostredie otca v lepšom svetle ako je tomu v prípade matky, žijúcej v obci [REDAKOVANÉ], s pochopiteľne menej dostatočnými

príležitosťami voľno- časových aktivít. Otec však sám uviedol, že mal. [REDACTED] aj keď v menšom rozsahu, venuje sa športovým aktivitám aj v obci [REDACTED], zdokonaľuje sa v nemeckom jazyku, a preto nemožno bez ďalšieho prijať záver o ohrození či porušení zdravého fyzického a duševného vývinu mal. dieťaťa. Odvolací súd sa domnieva, že maloletý si v súčasnosti zároveň neuvedomuje následky svojho rozhodnutia, ktoré sa môžu prejaviť v ochladení jeho vzájomného vzťahu so sestrou, ktorá jeho prítomnosť nateraz vyžaduje a je jeho blízkou osobou...

... Odvolací súd zároveň rešpektuje rodičovské práva a povinnosti otca a nie je v jeho záujme vylučovať otca z výkonu osobnej starostlivosti o mal. deti. Z úradnej činnosti je však odvolaciemu súdu známe, že styk otca s mal. deťmi je upravený, otec má v rozsahu možností vytvorený priestor na budovanie vzájomného vzťahu s mal deťmi, preto ani v tomto prípade nemožno prijať záver o porušení práva dieťaťa na rozvoj vzťahových väzieb s rodičom, ktorému nie je zverené do osobnej starostlivosti.

Za daného stavu odvolací súd vyhodnotil vhodnosť prijatého opatrenia vo vzťahu k mal. deťom, pričom sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o neosvedčení dôvodnosti podaného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Z tohto dôvodu odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 2 ods. 1 CMP.

Záverom odvolací súd poznamenáva, že odôvodnenia svojho rozhodnutia ťažiskovo zameral na mal. [REDACTED], keďže návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia je zameraný prioritne na neho a len vo vzťahu ku [REDACTED] sa rieši zmena výchovného prostredia. Odvolací súd však neopomína mal [REDACTED], záujem ktorej na nariadení neodkladného opatrenia vyhodnocoval, pričom dospel k záveru, že rozdelenie súrodencov nie je vhodné a odporuje najlepšiemu záujmu mal. [REDACTED]. Keďže k zmene osobnej starostlivosti nedošlo a žiadne iné skutočnosti súdu osvedčené neboli, odvolací súd sa návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti rodičov ani vecne nevenoval. “

37. Ústavný súd v tomto kontexte upriamuje pozornosť na skutočnosť, že názor, resp. vôľu či pranie maloletého dieťaťa, v dôsledku ktorej by v tomto prípade došlo k zmene výkonu osobnej starostlivosti, nie je možné stotožňovať s pojmom „záujem dieťaťa“. V prípade, ak sa rodičia nevedia dohodnúť na úprave práv a povinností

k ich maloletým deťom, je to práve všeobecný súd, komu prináleží vyhodnotiť obsah pojmu najlepši záujem dieťaťa v kontexte individuálnych okolností toho ktorého prípadu a tieto vyhodnotiť aj vo vzťahu k ostatným účastníkom konania, keď konkrétne v tejto preskúmvanej veci je účastníkom o právach a povinnostiach, ktorého sa koná, aj maloletá sestra sťažovateľa v 2. rade [REDACTED], a preto aj námietka o „korigovaní“ názoru sťažovateľa v 2. rade krajským súdom je z tohto pohľadu z ústavnoprávneho hľadiska zjavne neopodstatnená.

38. Ústavný súd pre úplnosť pripomína, že v súčasnosti existuje široká zhoda – a to aj v medzinárodnom práve – na podpore myšlienky, že pri rozhodovaní príslušných orgánov verejnej moci týkajúcom sa detí musí byť ich najlepši záujem prvoradým hľadiskom rozhodovania. Uvedené potvrdzuje v priestore Európskej únie napr. aj Charta základných práv Európskej únie, kde podľa čl. 24 ods. 2 *„pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa“*. Povinnosť aplikačnej praxe sledovať pri rozhodovaní konkrétnej veci týkajúcej sa detí ich najlepši záujem vyplýva okrem iného aj z čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa. Záujem dieťaťa sa pritom skladá z dvoch častí. Na jednej strane stojí dikcia, že puto dieťaťa s jeho rodinou musí byť zachované s výnimkou prípadov, keď sa rodinné prostredie ukázalo ako obzvlášť nevhodné. Z toho vyplýva, že rodinné väzby môžu byť prerušené len vo veľmi výnimočných prípadoch a je potrebné urobiť všetko pre zachovanie osobných vzťahov. Na druhej strane je v záujme dieťaťa zabezpečiť jeho rozvoj v zdravom prostredí a rodičia nesmú profitovať z takých opatrení alebo krokov, ktoré by v konečnom dôsledku poškodzovali zdravie a zdravý vývoj dieťaťa [porov. Neulinger and Shuruk v. Švajčiarsko, č. 41615/07, rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo 6. 7. 2010, bod 136; Elsholz v. Nemecko, č. 25735/94, rozsudok Veľkej komory ESLP z 13. 7. 2000, bod 50; Maršálek v. Česká republika, č. 8153/04, rozsudok ESLP zo 4. 4. 2006, bod 71] (II. ÚS 330/2018).

39. Vzhľadom na uvedené pokiaľ krajský súd s prihliadnutím na skutočnosť, že predmetom konania bol návrh na vydanie neodkladného opatrenia, ktorého účelom je rýchle a pružné riešenie situácie, ktorá si vyžaduje okamžitý zásah všeobecného súdu,

nezistil dôvod bezodkladnej úpravy pomerov medzi účastníkmi konania, nemožno jeho záver považovať za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré sa stotožnil s názorom okresného súdu, že nebola osvedčená dôvodnosť návrhu na vydanie neodkladného opatrenia.

40. Z obdobných dôvodov bola uznesením ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2020 z 11. marca 2020 odmietnutá aj ústavná sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 21 CoP 165/2019 zo 17. októbra 2019, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu sp. zn. 14 P 203/2019 z 18. septembra 2019 o zamietnutí návrhu sťažovateľa v 1. rade na vydanie obdobného neodkladného opatrenia.

41. Vo vzťahu k sťažovateľovej námietke, ktorou poukazuje na existenciu znaleckého posudku č. 22, vypracovaného znalkyňou [REDAKOVANÉ], z 12. novembra 2019 ako zásadného dôkazu, na základe ktorého je podľa názoru sťažovateľov „nespochybniteľný skutkový stav, ktorý svedčí o vôli a názore dieťaťa“, je potrebné uviesť, že krajský súd neopomenul tento dôkaz ani nespochybnil jeho obsah. Zo záverov formulovaných krajským súdom je však zrejmé, že vôľu sťažovateľa v 2. rade posudzoval v kontexte možného narušenia jeho súrodeneckého vzťahu s maloletou [REDAKOVANÉ], keď bydliská rodičov sú od seba vzdialené viac ako 350 km. Tieto námietky, vzhľadom na uvedené, ústavný súd vyhodnotil taktiež ako zjavne neopodstatnené.

42. Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľov, ktorou poukazujú na skutočnosť, že krajský súd rozhodol v rozpore s odbornými posudkami, ktoré podľa názoru sťažovateľov sú rozhodujúcim a podstatným dôkazom, pretože sú vypracované špecialistom/odborníkom v danej oblasti, poukazuje na § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ktorý sa s poukazom na § 2 ods. 1 CMP použije aj na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých a podľa ktorého dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

43. Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že všeobecný súd pristupuje k hodnoteniu jednotlivých vykonaných dôkazov z hľadiska ich hodnovernosti a pravdivosti. Súd nie je obmedzovaný zákonnými predpismi v tom zmysle, ako má ten-ktorý dôkaz hodnotiť – ide o zásadu voľného hodnotenia dôkazov. Všeobecný súd pritom nie je viazaný žiadnym poradím významu a preukaznej sily jednotlivých dôkazov. Vzhľadom na uvedené je námietka o neprihliadnutí krajského súdu na dôkaz „zásadného významu“ (znaleckého posudku, pozn.) bez akejkoľvek ústavnoprávnej relevancie.

44. K námietke sťažovateľov o porušení ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v dôsledku nepredvídateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu platí obdobne to, čo už ústavný súd uviedol vo svojom uznesení II. ÚS 111/2020 z 11. marca 2020 (ktorého obsah je sťažovateľom známy, pozn.) v bode 32, keďže ide o totožnú námietku, preto ústavný súd nepovažuje za potrebné opätovne citovať časti rozhodnutí všeobecných súdov, v ktorých sťažovatelia dostali odpoveď na túto nimi vznesenú námietku.

45. Zo samotného napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd mal pri rozhodovaní na zreteli najlepší záujem dieťaťa, citové väzby medzi súrodencami, zaoberal sa názorom maloletého na vec a zohľadnil aj aktuálnu úpravu rodičovských práv a styku rodičov s maloletými deťmi rozhodnutiami všeobecných súdov. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

46. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok.

47. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa v 1. rade podľa čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy je potrebné uviesť, že sťažovateľ v 1. rade svoju diskrimináciu ako muža – otca namieta v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto označených práv.

48. Na podklade uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľmi namietaným porušením ich základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa nie je taká príčinná súvislosť, ktorá by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

49. Ústavný súd v závere uvádza, že jemu doručené splnomocnenie je určené na zastupovanie sťažovateľa v 1. rade v konaní pred ústavným súdom advokátom. Do splnomocnenia nie je zahrnutý sťažovateľ v 2. rade. Ústavný súd napokon dodáva, že sťažovateľ v 1. rade je v zjavnom konflikte záujmov vo vzťahu k jeho možnosti ako zákonného zástupcu splnomocňovať akéhokoľvek právneho zástupcu na zastupovanie maloletého sťažovateľa v 2. rade pred ústavným súdom či jeho zastupovaniu v tomto konaní ako jeho zákonný zástupca, v smere dožadovania sa rozhodnutia ústavného súdu vo svoj prospech, a to s poukazom na § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.

50. Ústavný súd vzhľadom na skutočnosť, že odmieta ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, nepovažoval za potrebné sa riešením tejto kolízie ďalej procesne zaoberať.

51. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v petite ich ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody podľa ústavy, alebo ľudského práva alebo základnej slobody podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu